

13.8.63, יום ג'

סיימתי היום המאמר הרביעי בשורת מאמרים "בדרך לצבא ולמדינת ישראל".

- בחמש באוצלי שני יהודים אמריקנים שמשון (סס) קרופנין בן 54, בעל קומה גבוהה בלתי רגילה, שהיה כבר בארץ לפני שנתיים, וויליאם שמבסקי, מסנט לואיס. הם הזמינו אחי תחילה בכתב לבוא לסנט לואיס לחנוכת מרכז יהודי, ומכיוון שלא קבלו חשובה חיובית באו לארץ להזמינני בעל פה. דיבר קרופניק. הוא הכין דבריו בכתב. הוא מזמין אחי לבוא שנית לסנט לואיס, אחרי ביקורי בשנת 1935, מאי 28, לחנוך בנין חדש שהוא גם רעיון חדש. הוא היה משוכנע בחשיבות הדבר. היה זה חוצפה מצדו לדרוש מיהודי מספר אחד בעולם לנסוע דרך ארוכה לחנוך רק בנין. אנו ראינו השראה, ועל דורנו להחליט אם היהדות תוסיף לחיות או חלילה לא. במערב אירופה נשמדה כמעט כל המנהיגות החילונית והרבנית של היהדות. בברית המועצות וגרורותיה היהדות גוססת. יש להבטיח קיום ישראל. בארצות הברית יהודים מתחננים בגויים והילדים גדלים בלי אמונה. גדל מספר יהודי אמריקה האומרים נדאג לעצמנו ולא לישראל. לא דאגו כשמאה וחמשים (20%) קהלות קונסרבטיביות נשארו בלי רבי. ברור שהיהדות נחלשת. אחדים מאתנו מתחילים להכיר בתהליך הסמיעה. גדלה אדישות, טמיעה - וכליון. ולמען קיים היהדות נקטנו בכמה אמצעים. יש צורך במרכז תחיה. כפי שאתה אמרת: "עברנו הוא מאחורינו - הוא בחוכנו אנו". למדנו מהאיש שהוא מסמל תקומת היהדות - ד.ב.ג. החלטנו לעשות משהו בעירנו, בסנט לואיס, מופת לכל אמריקה, לחיות עם נבחר, ללא מעמדות, ללא ניצול וללא אפליה. בסנט לואיס פילוסטרופיסט גדול, דוד וול (Wohl) שנחן מיליונים לכל מיני דברים, אבל לא פרוטה לישראל. אבל לא נחנו.

אנו בונים מרכז יהודי, קוינו ל-8000 חברים, יש לנו כבר 12,000, נגיע ל-15,000. יהיו פה שעורים לעברית, ספריות ליודאיקה, שעורים לילדים ולבוגרים, שעורים בהיסטוריה יהודית. 54% של ילדינו מכל העדות - ליסאים וגרמנים - יקבלו חינוך יהודי. זה לא זמן רב ערכנו ארוחה והשגנו יותר ממיליון ל"בונדס". יש אוניברסיטה בסנט לואיס, ב"ס ישועי, עובד יחד עם אוניברסיטת ברנדייס, מצלם בשבילה כתבי יד עברים שבווטיקן.

יש עתון "אור סנט לואיס". אם תקבל הזמנחנו - הוא יפרסם זאת בכל קצות ארה"ב. האבא *Reinert*, ראש האוניברסיטה של סנט לואיס ביקש להודיע מיד אם אני מקבל ההזמנה - למען יכבדו כראוי את האורח הגדול. גם *Maryville College* - לנערות קטוליות, ביקר אותי החסד מאתנו.

יש מחנה רמה - דוברי עברית. גם קרן פורד מתעניינת במפעלי החינוך היהודיים בסנט לואיס. יש סימנים שקנדי מוכן לקבל הזמנה לבוא. (בשנת 1964 יש בחירות!), לינדון ג'ונסון וודאי יבוא. אנחנו מרוצים - אבל הם גויים", לנו דרוש יהודי, ולא סתם יהודי - אלא היהודי, יהודי המסמל תקומת היהדות. נשיא המרכז מחנן שתבוא (שמו איסידור מילסטון).

הוא אמר כל זאת בהתרגשות כזו שנמעמתי ונרעשתי. אמרתי לו: אולי אצער אותך, אבל אני צריך קודם להשחקע בשדה בוקר, לערוך סדר עבודתי ולגמור כמה עבודות דחוקות. קיבלתי כבר הזמנה חשובה. תחילה עניתי בשלילה. קיבלתי אז מכתב ארוך המסביר חשיבות הבקור - גם זה רק ליום אחד, בין נובמבר ודיצמבר, סרם החלטתי בלבי. כשאחליט בחיוב - יתכן אבל איני מתחייב) שאגש ליום אחד גם לסנט לואיס. אבל רק בעוד כחדשיים אדע.